(ZEITUNGSDRUCKSACHE) Ч. 15. 11. квітня 1943 Рік І.

ХОЛМСЬКА ЗЕМЛЯ

РЕДАКЦІЯ:
Краків, Ожешкової 7.
Тел. 104-81.
АДМІНІСТРАЦІЯ:
Краків, Райхсштрассе 34.
Тел. 230-39.

ТИЖНЕВИК
„Cholmer Land" Wochenausgabe
SCHRIFTLEITUNG: Krakau, Orzeszkowagasse 7. — Fernruf 104-81
VERWALTUNG: Reichsstrasse 34. — Fernruf 230-39, 146-42

ПЕРЕДПЛАТА:
Чвертьрічно — 3.50 зл.
піврічно . . . 7.— зл.
Ціна прим. 30 сот.

Воєнне звідомлення

ГОЛОВНА КВАТИРА ФЮРЕРА, 5. 4. — Головне Командування Німецьких Збройних Сил подає:

Вчора большевики виступили кількома дивізіями до сподіваної атаки на східний фронт кубанського мостового причілка. Німецькі й румунські війська розбили з великими втратами для ворога у людях і матеріялі, раз-по-раз повторювані атаки, що були піддержувані сильною артилерією і багатьома танками. Бої йдуть ще далі.

Власна офензивна акція на схід від Орла пройшла успішно. На інших відтинках східного фронту була тільки на південь від Ільменського озера та під Ленінградом жвава боєва місцева діяльність.

На туніському фронті день пройшов спокійно при місцевій діяльності розвідчих та ударних частин. Летунство поборювало великими силами скупчення ворожих самоходів і танків, табори наметів і артилерійські становища. Німецькі ловецькі летуни здобули в повітрі 8 перемог. Боєві літаки заатакували на морі біля Бужі великий ворожий вантажний корабель та важко його пошкодили.

Мішані британсько-північноамериканські ескадри заатакували вчора вдень область Парижу. Внаслідок бомбових поцілів у житлових дільницях, міських спорудах та на спортових майданах міста населення мало кількасот убитих і ранених. При цій терористичній атаці і при інших випадках ворога на західні простори і на Норвеґію, збито 15 літаків. Пропали 3 власні літаки. Минулої ночі британські літаки безплянове кинули розривні і запальні бомби переважно на відкриті сільські громади північно-німецького прибережного простору. Нічні ловецькі летуни і морська протилетунська артилерія збили десять бомбовиків з-поміж тих, що атакували.

Неспокої в Ірані

Часопис „Месаджеро" приніс вістку з Ерзеруму, що положення в іранській провінції Таебріс далі поважне. Телефонічний зв'язок з Аезербейджаном далі перерваний. Північно-американські війська, які після відтягнення большевицьких кавалерійських дивізій, прибули до Таебріс, вживають найгостріших заходів, щоб привернути порядок. Не зважаючи на те все, у містах і селах розгоряється повстанчий рух.

ОГЛЯД ВОЄННИХ І ПОЛІТИЧНИХ ПОДІЙ

Велика зимова офензива большевиків уже закінчилася. Тепер на східному фронті запанував розмірний спокій і тиша. Бої відбуваються тільки на його найбільше крайніх точках на півночі і на півдні.

В Тунісі минулий тиждень був свідком посилених наступів англійців та американців. Без огляду на свою чисельну перевагу ворогові не вдалося там окружити й розбити сил великодержав осі. Вичерпаний власними атаками та успішними німецько-італійськими протинаступами, ворог при кінці тижня зменшив силу своїх ударів.

З політичних подій минулого тижня заслуговує на увагу візита болгарського царя Бориса у Фюрера, невдача Ідена в Злучених Державах і щораз більша уступчивість Англії та Америки супроти червоної Москви. З політичних подій на Далекому Сході треба згадати про заходи Японії над впорядкованням новозайнятих просторів. Вони є тільки частиною японської закордонної політики в Азії, що змагає до створення нового ладу в тій частині світу.

Перед новими подіями на Сході

Успішний німецький протинаступ уже давно був зупинив большевицьку зимову офензиву. Втративши понад півтора міліона людей, тьму-тьменну воєнного матеріялу, большевики все ж не відбили ні України ні Донецького басейну. Почуття тієї невдачі довгий час не дозволяло їм признатися, що їх зимові наступи закінчені. Вони зробили це щойно 31. III. ц. р. Так східний фронт очікує нових подій, що мають початися колись з весною, коли на це прийде відповідна пора. Тотальна мобілізація в Німеччині наказує сподіватися, що цього року прийде на Сході до великих воєнних дій. Разом з числом війська зростає також і число воєнного матеріялу, необхідного, щоб зломити большевицького ворога.

Бої на Кубані

На півдні східного фронту ідуть далі бої за важний для обох сторін мостовий причілок над Кубанню. Хто його має, той кожної хвилини може почати похід на Кавказ. Крім того, хто стоїть над північною Кубанню той панує над Керченською вузиною між Озівським і Чорним морем. Ця вузина тому така важна бо відділяє Кавказ від Криму. Доки німці міцно стоять у своїх становищах над Кубанню, большевики не можуть „скочити" на Крим, щоб звідтам ударити на Україну, з півдня. Отже ясно, чому большевики так безнастанно наступають в тій частині фронту. Минулого тижня всі їх наступи на Кубань були таксамо безуспішні як і давніше. Крім становищ над Кубанню, вони атакували також і воєнну пристань Новоросійськ, але з таким самим успіхом.

На півночі східного фронту

На півночі ворог наступав на південь від озера Ладога, на південь від озера Ільмен, в околиці Старої Руси і на південний захід від В'язми. Всі ті атаки заломилися у вогні німецької оборони. Найзавзятіші з них були мабуть таки в околиці Старої Руси. Від 23. II. ц. р. большевики втратили там 61.460 вбитих, 2.978 полонених, 293 повзи, 26 гармат, 8.061 скорострілів, 114 гранатометів, 206 протипанцирних крісів та 1036 машинових пістоль.

Навіть підчас місцевих боїв большевики вперто вживають повзів та літаків. Тому за час від 21—31. III. ц. р. самі тільки сухопутні німецькі війська знищили або взяли 456 ворожих повзів. Впродовж самого тільки березня большевики втратили 1267 літаків.

На інших відтинках східного фронту не було боєвих дій більших розмірів.

Бої в Північній Африці

В Північній Африці, в Тунісі минулого тижня англійці та американці завзято наступали великими силами. До завзятих боїв прийшло першусього в середньому та південному Тунісі. Ворог намагався за всяку ціну проломити становища німецько-італійських військ, щоб їх окружити. Але це йому не вдалося. Показалося ще раз, що німецько-італійський військовий провід стоїть куди вище від ворожого. Те саме виявилося й у

На здорових основах

На цьому світі так уже є, що не можна поставити різкої межі, не можна відділити зовсім від себе того, що було давніше, від того, що є тепер і того, що буде. Минуле, теперішнє й майбутнє в'яжуться в одну цілість, хоч і в житті людини і в житті народу різняться вони між собою як, напр., різниться ріка, що інша в своїх бігах — горішньому, середущому й долішньому. Та хоч ріка на своїй довгій і змінливій дорозі сприймає і в середущому й в долішньому бігу різні допливи, нераз великі й багаті на воду, проте її початків шукає кожний при джерелі, чи то в далеких горах, чи в тих дрібних потічках, що з'являються з-під землі як живі, срібні стьожечки, які дали початок ріці, які її зродили.

З рікою порівнюють життя людини. Горішній біг ріки, буйний, прудкий, шумливий — це молодість, середущий повільніший, більше зрівноважений — це зрілий вік людини, а долішній, спокійний, наче втомлений довгою дорогою — це старість.

І хоч молодість багато дечим різниться від старості, проте від неї, тобто від того, як використала людина свої молоді літа, а відтак, як прожила свій зрілий вік — залежить і її доля на старості літ. Подібно воно й з народом. Від цего, як прожив він свою молодість, як використовує він свою зрілість залежить і його дальше майбутнє.

Наш народ ще молодий. Джерело його сили — його здоров'я і тугість, його сила розросту не послабли. Наш народ ще не вижився, він — можна б сказати, щойно збирається жити. Виплинувши з багатих джерел княжої традиції, почерез буйну запорізьку молодість ріка нашого життя пробивається в зрілу полосу всестороннього розвитку.

Молодий наш народ задивлений в майбутнє. Тому тим більше вважливо мусимо ставитися до завдань сучасности і тим більше треба нам звертати увагу на пройдений шлях, на наші дотеперішні осяги. Бо не йдемо в майбутнє з порожніми руками. За нами вже теж поважні здобутки, так у боротьбі проти диких орд Азії, проти руїнницьких східних навал, що сунули на Европу, як і в творчій праці для духової і матеріяльної культури. Талановитість, вроджені здібності нашого народу проявлялися в творчій праці на різних ділянках життя. І хоч не всюди ті осяги великі, проте скрізь це здобутки наших власних духових сил і наших власних матеріяльних засобів. А як часто ще й проти хвиль треба

було плисти, як часто серед непригожих обставин треба було змагатися — це знає кожний, хто хоче це знати. Тому ми й не закриваємо очей на наші недомагання, недостачі чи й занедбання чи то в поодиноких ділянках громадянської і культурної роботи, чи то в поодиноких селах чи навіть і округах. Ми знаємо, що в неоднім випадку й ми самі були одною з причин поважних занедбань. Нераз можна було зробити більше, як ми зробили, але на перешкоді з нашої сторони стояли чи то брак витривалости, чи розбиття сил, чи й лихий місцевий провід у селі, чи в повіті.

Та коли дивитися на цілість нашого життя по цей бік Збруча, то без самохвальби мусимо сказати, що ми таки зробили багато. Та ж це доперва буде 95 літ, як скасовано в Галичині панщину, а вже в нас багато сіл, в яких наші читальні існують 50 і більше років. Ще дід на панщині робив, ще батько був неписьменний, а син уже власною працею вибився на зразкового провідника села чи свідомого працівника. А скільки їх, отих ідейних працівників по наших селах виросло впродовж цього недовгого часу? Не забуваймо й того, що заки з'явилися в нас школи й читальні — то довгі десятки літ існували вже жидівські коршми, що й матеріяльно руйнували село й збільшували його духову темряву.

Проте раз пробуджена народня свідомість і муравлина праця соток і тисячей наших людей дала великі осяги. Одні з них ми означували цифрами. Це були очевидні для всіх факти: тисячі читалень, кооператив, народні доми, різні гуртки, братства, спортові товариства. Але поза цими осягами є ще й другі. Які ж великі зміни завдяки нашій праці зайшли, скажім за останніх 50 літ, у наших душах. Замість панцизняної — свідома людина, яка пізнала свою гідність, яка зрозуміла своє право й потребу духового росту й вже на завсіди з'єдналася з великою культурною спільнотою, якій дорогі скарби рідної культури.

Ми знаємо: сьогодні виїмкові й нелегкі часи. Великі обов'язки, що їх накладає і на нас теперішня війна, не дають змоги присвятити всі наші творчі сили дальшій праці для поширювання й збагачування нашої рідної культури. Багато сил треба для важливих господарських потреб нинішнього дня, багато часу і рук треба, щоб виконати наказ теперішности, проте ми бачимо, що й в культурній ділянці далі іде в нас праця.

Досвід минулого вчить нас, що тільки організованістю й витривалістю в праці осягається успіхи. Основами, на яких будуємо далі — це вроджені здібності народу, його зрозуміння для культурних потреб нації, його національна свідомість, його жертвенність і ідейність, та всі дотеперішні осяги культурної роботи. Хоч форми праці і її зміст зміняються з духом часу, то джерело натхнення остає то саме, що було. Нав'язуючи до давніших здобутків — творимо й будемо творити нові тривалі цінності. Про це ближче другим разом.

яз.

відношенні до вояків великодержав осі. Оминаючи ворожі спроби окруження, німецько-італійські війська перейшли до рухомої боротьби, залишили загрожені окриленням місцевості Габес і Ель Гамма та зайняли згідно з пляном нові корисніші становища.

Підо впливом успішної німецько-італійської оборони, що спричинила ворогові чималі втрати в людях і воєнному матеріялі, під кінець тижня сила ворожих ударів була ослабла. Війська великодержав осі завдяки вдатним протиатакам поправили собі становища, викидаючи ворога з різних місць, де він переходово був вдерся.

Ростуть осяги німецьких підводних човнів

Минулого тижня німецькі підводні човни знову затопили на Атлянтику й на Середземному морі 17 ворожих транспортових кораблів загальної містоти 103500 тон. Взагалі місяць березень був дуже щасливий для німецьких підводних човнів, які затопили в ньому 138 ворожих кораблів загальної містоти 851 тисяч 600 тон. Коли до того числа додати ще ті втрати, які спричинили літаки, тоді виявиться, що ворог утратив у березні 149 кораблів загальної містоти 926.000 тон. Крім того в тому самому часі ворог утратив 3 нищільники, 8 підводних човнів і 7 швидких човнів.

Коли до згаданого числа 926 тисяч тон додати ще 132.000 тон корабельного вантажу, затопленого італійцями, тоді ворожі втрати перевищать мільон тон. Недаром підчас свого останнього перебування на березі Атлянтійського океану головний командант німецьких підводних човнів сказав до морських старшин і вояків: „Ця війна морська війна. Англію можна розбити тільки на морі. Мусимо розірвати її морські шляхи. Це роблять підводні й швидкі човни.

Підводні човни нищать життєвий нерв Англії на далеких океанах, швидкі човни на водах довкола англійського побережжя”.

Цар Борис у Фюрера

31. III. р. болгасрький цар Борис відвідав Фюрера в Головній Кватирі. При тій нагоді Фюрер відбув з головою заприязненої болгарської держави довгу й сердечну розмову. Приявний був при тій розмові німецький міністер закордонних справ фон Рібентроп.

Хоч німецька преса подала цю вістку без ніякої сензації, то проте ці відвідини царя Бориса мають своє політичне значіння.

Не повезло Іденові

Англійський міністер закордонних справ Іден, що саме недавно відвідав Рузвелта у Вашингтоні, мабуть не багато мав щастя, бо перед своїм виїздом зі столиці Злучених Держав заявив, що незабаром треба сподіватися зустрічі Рузвелта, Черчіля й Сталіна. Тільки не знати, чи Сталін на те погодиться і чи вони всі порозуміються, коли навіть Іден не міг договоритися з Рузвелтом.

Зрештою американці та англійці згідні в тому одному, щоб віддати Европу большевикам. Недавно заговорив на цю тему колишній американський амбасадор у москві Дейвис.

Він виразно сказав, що большевики повинні дістати нетільки ті землі, що колись перед 1914 р. належали до Росії, але також і Галичину та Басарабію. Крім того на думку Дейвиса большевики повинні дістати доступ до Середземного моря, тоб то Дарданелі, й до теплих пристаней Атлянтійського океану. Одним словом Дейвис годиться на всі большевицькі домагання, бо Европа йому чужа. Так само думають також і англійці. Недавно висловив це один з англійських консервативних послів Кер. Ціле щастя, що ті, люди не рішають про долю Европи.

Політичний наступ Японії

На Далекому Сході Японія не тільки добре воює, але також мудро уладжує свою співпрацю з різними східно-азійськими народами. Розмірно ще недавно тому голова національної китайської держави зі столицею у Нанкіні Ван-Чін-Вей був відвідав Токіо. Після того Японія рішила звернути Китаєві свої спеціяльні дільниці в деяких китайських містах а Національний Китай виступив до війни по боці Японії. У відповідь на відвідини Ван-Чін-Вея, голова японського уряду ген. Тойо був відвідав Нанкін. Тепер знову ген. Тойо поїхав у гості до Манджурії. Вона цього року святкує 10-ліття свого політичного існування. Генерала Тойо прийняв манджурський цісар Кан-Те.

Побіч того в Токіо перебуває бурменська делеґація під проводом голови краєвого уряду д-ра Мава. Бурма незабаром стане незалежною державою в союзі з Японією.

Німецький пробоєвий танк „Тигр“

На північно-африканському фронті появились нові німецькі пробоєві танки, що називаються гордо — „Тигр'. Про вартість тієї нової німецької важкої зброї писав один німецький воєнний кореспондент ось що: „Ось угору, гірським проваллям, просуваються німецькі „Тигри”. Вони минають вогненну заслону артилерійського вогню та доходять аж до межі трирядової мінної запори. Безпосередньо біля тієї мінної запори стоїть противник. Тому неможливо під вогнем противника очистити поле з мін. Аж ось раптом два „Тигри” відриваються від інших своїх товаришів і сунуть просто на мінне поле. В цю мить лунають вже вибухи. Але „Тигри” ідуть далі. Їхні гусениці тріщать і рвуться, проте самі танки прориваються крізь заміноване поле і стають проти ворожих гарматних дул. Водночас німецькі танки починають сіяти вбивчим вогнем. Сталеві велетні німецьких „Тигрів” виявились нечулими на ворожі кулі і стрільна. Заки аліянти схаменулись, у вузьку вуличку, що її пробили німецькі велетні, ринули інші німецькі танки, сіючи на всі боки вогнем та криючи наступ піхоти. У наступних днях англійці й американці раз-у-раз переконувались про непереможну міць нових німецьких танків. Кожний із них ставав своєрідною сталевою базою із найбільшою пробоєвою силою. Де лиш надтягав противник більшими військовими частинами і де лиш треба було загородити дорогу, там появлялися німецькі „Тигри”, самою своєю появою викликуючи страх і паніку”.

ЧЕРВОНІ СТАРШИНИ БУДУТЬ КОМАНДУВАТИ ЗЗАДУ.

Большевицьким старшинам не вільно вже йти в перших рядах у боєвій лінії. Чому? Дуже просто: Большевицьких старшин стільки вже погинуло в цій війні, що тепер найвище командування червоної армії забороняє їм наражуватись, дарма, що ще недавно саме найпершим обов'язком червоних старшин було йти у бій на чолі червоноармійців. У німецький полон попав командир куреня гвардійського стосорокового стрілкового полку, сотник Свертакін, при якому знайдено саме такий наказ вищого большевицького командування із забороною червоним старшинам іти до бою в передових лініях. Большевицькі старшини мусять тепер керувати боєвими діями лише ззаду

Вікна треба обов'язково затемнювати від заходу до сходу сонця

Большевицька пімста

Італійські часописи принесли вістку з Анкари, що большевицькі війська, які стоять в Ірані, зрівняли з землею 60 іранських сіл з причини протибольшевицьких маніфестацій.

*

Велика пожежа, що вибухла онодї в громаді Совежа, в Румунії, знищила 388 господарств з приблизно 800 будинками. Залишилося без пригулку 1183 особи, а 18 згоріло.

ПОЖЕЖА ЛІСУ У ФРАНЦІЇ.

Великі пожежі в околиці біля Бурґнеф знищили близько 600 га лісу. Шкоди обчислено на кілька міліонів франків. Незвичайна посуха причинилася значно до розповсюдження вогню. Вогонь повстав через необачність одного лісничого робітника. Аж коли все населення поспішило допомогти пожежній сторожі, вдалося обмежити пожежу.

Концерт у Берліні

Минулої неділі Церковний хор при гр.-кат. парохії в Берліні дав у залі кіна „Пратер” концерт, який стояв на високому мистецькому рівні. У виконанні програми, крім хору під пров. проф. А. Гнатишина, взяли участь солісти: Ол. Ройко (тенор), Наталія Олексіївна (сопран) і Микола Сагайдаківський (бас).

Перед організацією УЦК величанські завдання. Поможемо їх виконати, коли точно вплачуватимемо національну вкладку.

ЛИСТИ З ЧУЖИНИ

За честь української жінки

Шановний Пане Голово!

В попередньому числі порушив я преважне питання про значення та ролю української матері. Тепер хочу нав'язати до цієї теми та торкнутися, так сказати б, самої основи, що на ній опирається суспільне становище української жінки. Нароком не буду тут говорити про жіноцтво інших народів, але від разу зазначую, що українська жінка в нашому минулому й у більшій частині теж і тепер має свій окремий характер, свої питомі прикмети, звичаї та своєрідності. А в осередку її духової істоти стоїть незвичайно високе почуття особистої та національної чести, що назовні нераз виглядає як своєрідна неприступність чи гордість. Ця висока прикмета української жінки, на мою думку, є одною з найбільших духових — моральних цінностей цілої нації. Признаюсь, що нераз, порівнюючи українську жінку з іншими, я був гордий з приводу цієї її високої прикмети та почував себе особливо щасливим, що приналежу саме до української нації. І навпаки деякі від'ємні під цим оглядом випадки палили мене соромом та неначе вдаряли по голові... Зрештою це відчуття не тільки моє, але й цілого нашого народу, що висказав його такими прегарними словами: „хоч і бідна, але гідна". І цю правильну засаду повинні ми зберегти з цілою послідовністю й тепер у час війни та великого морального занепаду серед різних народів світу, бо від цього залежить духове здоров'я та моральна сила нації, а без здоров'я й сили не може бути перемоги.

На днях переслала мені наша Редакція два цікаві листи. Одного із цих листів написала наша славна українська дівчина, що попала на працю в далеке село. Довго й широко описує вона своє теперішнє життя. Вдоволена з матеріяльних умовин та добре вив'язується зі своєї праці. Тільки мала вона немилу пригоду, з якої щасливо вийшла при помочі Уряду Праці. Одного разу почав один мужчина безсоромно її напаствувати й тоді вона не завагалась рішуче станути в своїй обороні.

А на другий день, як вона зголосила це все в Уряді Праці, він негайно взяв її в оборону та переніс на інше місце. Тим чином вийшла вона переможно з важкого положення та оборонила як справжня українка свою особисту та національну честь. Ось живий приклад, що його ставити перед очі цілого нашого жіноцтва!

А в другому листі є дещо менше потішаюча історія. Цього листа написали наші хлопці, що в більшому гурті найшлися в одній чужій місцевині. Розказують вони м. ін. про те, що там є на праці теж кільканадцять українських дівчат, які, на жаль, не заслугують на похвалу. А знаєте чому? Ви й не придумали б та не повірили б навіть! Отже з великою досадою та обуренням пишуть ці хлопці, що наші дівчата найшли собі дуже, а дуже невідповідне товариство — а чи вгадаєте яке? Ні, напевно ні! Отже слухайте: цим товариством є польські розбатраровані робітники, що теж тут є на праці. Читаю і власним очам не хочу вірити, що щось такого могло трапитися. Остережіть перед цим усіх дівчат, а передовсім тих, що теж перебувають тепер на праці в Райху. Пишучи до них листи, розкажіть їм про цю славну українську дівчину, що гідно постояла в обороні своєї чести та не осоромила нашого дорогого національного імени. Я переконаний, що випадок з отими нерозважними та легкодушними дівчатами, які затоваришували з польськими хлопцями, є виїмковий та що він буде осторогою для всіх українських дівчат і тут в краю й там на далекій чужині. Ні, українська жінка за ніщо в світі не проміняє своєї чести та не осоромить свого національного імені! Це ж була, є й буде наша гордість та надія на духово-моральну перевагу над нашими суперниками та ворогами.

Дуже радий буду, як напишете мені через Редакцію нашого Тижневика, як ставляться до цих думок жінки й дівчата Вашого села, бо сподіюся, що цього листа прочитають у жіночій Секції при Вашому У. О. Т. та переведуть відповідну гутірку на цю тему. То ж передайте їм і від мене щирий привіт, а Вас вітаю всім добром

Ваш

В. Г.

Поширюйте наш Тижневик!

ВІДРОДЖЕНЕЦЬКА АКЦІЯ.

В неділю, 28. 3., проф. д-р І. Раковський виголосив у домівці Об'єднаная українських ремісників та промисловців „Зоря" у Львові реферат про алькоголь і нікотину та про потребу відновлення праці протиалькогольного гуртка. Після реферату доява кількість членів „Зорі" зголосилася взяти чинну участь у відродженецькій акції. В найближчих днях оформиться з них протиалькогольний гурток. Крім того Т-во „Зоря", виявляючи повне зрозуміння для потреби негайної і завзятої боротьби з язвою алькоголізму, рішило всі свої майбутні імпрези святкувати без алькоголю та вистерігатися теж куріння у своїй домівці. Розуміючи теж потребу якнайширшої відродженецької пропаганди, приявні члени Т-ва самочинно зложили на її фонд 528 зол. і ці гроші передали приявному на сходинах представникові протиалькогольного реферату УЦК.

Як налагодити співпрацю між молоддю і старшим громадянством

Свідоміщі громадяни й громадянки здають і повинні здавати собі справу з того, що наше сучасне, а тимбільше наше майбутнє куди кращим було б, коли б у нас більше зверталось належної уваги на тісну співпрацю старшого громадянства з молоддю й навпаки. Розуміє це добре старше громадянство і признає рацію цьому й молодь. Але цього замало. Висліди, а тим більше добрі — наступають тільки після того, як буде вкладена чинна праця.

Звичайно, що для такої співпраці в першу чергу потрібно:

1. Щоб молодь завше була свідома, що без старшого громадянства, не зможе скоро й правдиво пізнати ані оточення, серед якого приходиться їй жити, ані шляхів, по яких іде, мусить іти людське життя.

2. Щоб старше громадянство все пам'ятало, що воно обов'язане скрізь і завше допомагати молоді в правдивому пізнаванню оточення й шляхів життя, рівно ж як і те, що воно відповідальне за життя, працю та майбутнє молоді.

Якже ж практично мала б виглядати ця співпраця? Щоб на це питання відповісти — хай кожний старший громадянин і громадянка полинуть думками трохи назад, до своїх молодих років. Хай пригадають собі скільки то вони в своєму молодечому житті натраплялли на незнане для них і скільки то витрачалося енергії й часу на те, щоб те незнане ставало для них знаним. А яке було огірчення в кожного з них, коли вони при шуканні тієї правди сходили на блудні шляхи. І яка була радість і вдячність, коли хтось зі старшого громадянства допомагав їм у шуканні правдивого пізнання незнаного, цікавого. Але така допомога старших для молоді була дуже рідка, випадкова. А якби то було добре, коли б така допомога з боку старших для молоді була постійною, усистематизованою та пляновою!

Візьмім собі приклад з доброго садівника. Пригляньмось до його праці, як він вибирає місце під садочок, як він старанно доглядає молоденькі щепи, як оберігає їх перед морозами і від шкідників та хворіб, як формує їх корони, обтинаючи всі лишні галузочки, а залишаючи тільки ті, які конечні, як він забезпечує молоде овочеве деревце перед тим, щоб його не зломала буря чи сильний вітер... Все це у висліді дає розумному садівникові добре овочеве дерево, що в нагороду рясно обвішує свої гіллячки гарними овочами.

А що було б, якщо садівник, посадивши щепу, не пильнував і не доглядав її? Чи мав би з неї добрі овочі?

Все це вказує нам на те, що молодь повинна мати постійну опіку старшого, досвідченого громадянства. Ця опіка мала б полягати в тому, що при кожному об'єднанню чи товаристві молоді співпрацювали б і ті старші громадяни й громадянки, які мають добру волю й можливість служити молоді своїми порадами, опертими на практичному досвіді й знанню.

На кожних сходинах молоді мав би бути присутній хтось зі старшого громадянства з метою приглядатись і прислухатись, як молодь розв'язує те чи інше питання, чи як задивляється на ту чи іншу справу. Коли молодь іде правдивими і добрими шляхами — старшим громадянам не залишається нічого іншого, як тільки слухати, придивлятись і тішитись, як тішиться кожна мама й кожний батько першим певним кроком своєї дитини. Коли ж молодь чогось не розуміє, або звертає на хибні шляхи — обов'язком старших громадян зразу ж остерегти молодь від цього та вказати правдивий напрямок.

Але, не тільки на сходинах старше громадянство має співпрацювати з молоддю й опікуватись нею. Треба щоб старше громадянство приймало живу участь у всіх відчитах, академіях, рефератах та забавах, які влаштовує молодь, бо й тут потрібна співпраця й опіка старшого громадянства.

В міру потреби старше громадянство також і само повинно влаштовувати для молоді забави, академії та виступати перед молоддю з різного роду рефератами та відчитами на актуальні й цікаві для молоді теми.

Все це разом взяте створить сприятливу атмосферу тісного співжиття та співпраці між молоддю й старшим громадянством. А коли це станеться — молодь буде йти певними й швидкими кроками вперед до осягнення свого кращого майбутнього для добра й слави цілого українського народу.

Інж. Антін Романенко

Грізне лихо треба поборювати

Пияцькі звички знову розпаношились по наших селах і містах і спричинюють незчисленні втрати матеріяльні і моральні у важкому і без того положенні нашого народу. Село в першу чергу заливається алькоголем — самогоном. Не зважаючи на важкі воєнні часи, не оглядаючись на законну заборону, призабувши, що по деяких селах та по містах люди вже тепер недоїдають, все таки є ще такі типи, що мають совість віддавати безцінне збіжжя на отруйний самогін! Тільки подумати: тисячі недоїдають, діти марніють з поганої відживи, а рівночасно сотки сотнарів зерна безсердечні люди викидають на задурманення голови.

Що так воно справді є, що не пишемо цього безпідставно, свідчать листи з цілого краю, писані серцем і великою журбою пройняті про наше нове лихо. Немає змоги передавати зміст усіх листів, але треба згадати про два.

П. А. Заставний з Бережанщини пише про наших парубків, що понившися, робили бешкети у місті і так кінчить свого листа: „Треба звернути на це увагу, щоб наша молодь не бралась за таке діло... Треба конечно продовжувати ту корисну діяльність, що його вело перед війною „Відродження" та по тверезому жити і працювати".

Другий лист з Тернопільщини заторкує справу премій і вказує, що по селах пиячать головно війти і громадська старшина. Це і є головною причиною, чому так пиняво йде культурна праця в Українських Освітніх Товариствах.

Авторка другого листа далі так пише: „За всяку ціну треба ряту-

(Докінч. на 5. стор.)

Зайві та шкідливі прохання

В адміністраційних і судових справах точно означене поступовання приписує, як сторона має повести перед владою свою справу. В судівництві існує закон про поступовання в цивільних справах і окремий закон про поступовання в карних справах. Такі закони знало і польське судівництво і вони обов'язують й досі перед ненімецькими судами в Генеральній Губернії. Подібні закони має теж і німецьке судівництво в цивільних і карних справах, що обов'язують тут перед німецькими і спеціяльними судами (зондергеріхт). Існує теж окремий закон ще з польських часів про поступовання перед адміністраційними властями з тими змінами, що їх увела німецька влада на території Генеральної Губернії. Ні один з тих законів не передбачує вношення до влади збірних подань (петицій) з численними підписами громадян в обороні. приватних інтересів якоїсь особи, зокрема про її дотеперішню поведінку, як кажеться, про її моральність.

Всупереч тому всьому на Холмщині й Підляшші залишив ся ще з польських часів, а мабуть ще і з давніших російських, звичай, в Галичині такого звичаю не було й нема, що до влади, особливо до судів, прокуратури і поліції, впливають численні прохання, звичайно того змісту, що особа, яку замкнено у в'язниці, або часово придержано, є зовсім невинною і ніколи не була караною. Робить це рідня придержаної чи приарештованої особи. Вона ходить до знайомих в селі і збирає від них підписи на проханні і опісля це прохання з підписами вносить до влади. Буває, що на такому проханні є теж і підпис солтиса, що як сусід чи добрий знайомий, або не раз і свояк інтересованої особи не відмовляє теж і свого підпису. Рідня робить це в надії, що таке прохання (петиція) з численними підписами вирятує особу, в обороні і інтересі якої вноситься петицію.

Тимчасом усі ті заходи не тільки зайві, але навіть і шкідливі. Ніяка влада, а зокрема суд, прокуратура, чи поліція, не є обов'язані звертати увагу на таке збірне прохання і по правді не звертає на нього найменшої уваги. Чи хтось винен, чи не винен, викажуть доходження і слідство, а відтак і устна розправа. Про його поведінку, передовсім про його дотеперішну некаральність, рішать публичні документи — посвідки відповідних урядів. У Варшаві існує центральний уряд для евіденції судово засуджених, що вписує кожний засуджуючий правосильний судовий вирок і опісля на домагання влади видає урядову посвідку, чи хтось був судово караний, яким судом, коли, за який переступ і на яку кару, подаючи докладно число справи. Про загальну поведінку знова в разі потреби виставляє відповідну посвідку відносна поліційна влада, волосна управа або магістрат, а ніколи приватні особи.

Цей звичай вношування прохань (петицій) з підписами до влади в приватному інтересі якоїсь заінтересованої особи так загально на Холмщині і Підляшші вкорінений і поширений, що на нього як на якусь суспільну недугу звертає увагу і німецька влада. Як адвокат, що допущений до заступства не тільки перед польськими, але й перед німецькими судами, знаю це з моєї адвокатської практики й особистого досвіду, що й спонукало мене написати отцих кілька рядків для остороги нашого тутешнього громадянства. Бувають теж випадки, що одна й та сама особа дає свій підпис на двох проханнях, що їх вносять дві противні сторони у тій самій справі, а яких зміст є собі суперечний. Чоловік хотів бути добрий для обох і положив свій підпис на двох суперечних собі проханнях. Буває теж нерідко, що в проханні стверджується численними підписами, що інтересована особа не була взагалі ніколи карана. Посвідка варшавського центр. уряду для евіденції проступків вказує однак що інше. З посвідки виходить, що інтересована особа була судово карана і вона опісля на розправі в суді на відповідну пригалку судді сама це признає.

Я публично на сторінках „Холмської Землі" порушую сьо годні цю справу, щоб звернути увагу наших людей на зайвість, а то прямо й шкідливість вношування до влади прохань (петицій) з численними підписами в приватному інтересі якоїсь особи. Це тій особі не помагає, а деморалізує тих людей, що підписують, бо призвичаюється їх до легкодушного трактовання справи. Очевидно, що і перед владою такі люди виходять в некорисному світлі, що виходить знова на шкоду нашого національного імені. Тому на майбутнє цей шкідливий звичай повинен зовсім устати.

Д-р **Степан Баран**

ІЗ НАШИХ СІЛ І МІСТ

УЧИТЕЛЬСЬКЕ ОБ'ЄДАННЯ ПРАЦІ В ХОЛМІ.

Дня 17 і 24 березня ц. р. відбулося у Холмі засідання „Учительського Об'єднання Праці", а саме перше його педагогічної комісії, а друге провідників методичних районів. На першому засіданні остаточно уформовано склад комісії та призначено провідника, покликуючи на це становище одного з визначніших подагогів у Холмі, гімназійного професора д-ра Євгена Малика. Намічено рівнож плян праці комісії, яка має перед собою нелегке завдання наладнати педагогічну працю учительства холмського повіту, співпрацювати з методичними гуртками через висилку своїх представників на районові методичні наради та у порозумінні з шкільною владою випрацьовувати пляни й давати напрямні для педагогічної праці учительства. На другому засіданні обговорено справу урухомлення праці в методичних гуртках, постановляючи від квітня ц. р. відбувати в кожному районі методичні наради, на яких будуть виголошені відповідно опрацьовані реферати. На обох засіданнях, які провадив голова Учительського Об'єднання Праці проф. д-р Андрій Макаренко, був рівнож присутній шкільний інспектор Михайло Литвинець. Як бачимо, наше учительство, не зражуючися нічим, щиро забирається до організації своїх сил і праці для добра українських шкіл, в чому можна йому тільки побажати успіхів та сповнення тих замірів.

ШЕВЧЕНКІВСЬКІ ПОМИНКИ.

З нагоди 82-их роковин смерти Тараса Шевченка відбулася в св. Андріївській церкві на Св. Даниловій Горі, при великому здвизі українців м. Холма і околиці панахида по Тарасові Шевченкові. Перед панахидою Владика Іларіон в своїй прегарній проповіді змалював велич Великого Українського Генія та безцінну вартість того скарбу, який він вніс до культурної скарбниці українського народу. Зокрема цікаві були спогади Владики з його зустрічі з учасником перенесення тіла незабутнього Тараса з Петербурга до Канева. Шкода тільки, що не всі прибувші могли вислухати проповіді й панахиди. Щупленька церковця не вмістила всіх і довга черга бажаючих помолитися за спокій душі Пророка, стояла на сходах і на подвірю.

ШАХОВІ ЗМАГАННЯ В ХОЛМІ.

Дня 7 березня ц. р. відбулися в Холмі, в залі господарської школи, півфінальові шахові змагання між одною з найбільших українських спортових дружин в Генеральній Губернії, львівською „Україною" та холмською дружиною „Буг". Як того і слід було сподіватись, виграли більш рутиновані гості (2, 1/2 і 7, 1/2 на користь „України"). Зараз відбуваються у Холмі шахові змагання шахістів „Бугу" за індивідуальне мистецтво Холма.

Як добувають торф

(Репортаж).

Перегортаю зголошення працівників, листи платень, взагалі зайнята всілякими діловими справами. Втім чую голос директора:

— Прошу пані, поїдемо зараз на торфовисько. Є добра погода і ви зробите списки працівників.

Наказ директора — закон. А їхати зараз в соняшній день полем — значно приємніше, як сидіти в бюрі. Тому нетерпляче вдягаюся, сідаю на віз... Дарма, що драбинястий. Місця займають ще родовитий холмщак і радний Союзу Кооператив Р. Швай, директор, колишній полковник українського війська М. Крат.

Їдемо. Віз трясе так, що все в середині перевертається, але сонце приємно ласкає і смалить обличчя, вітер його загартовує... чудесно... Дерева по дорозі хиляться в поклоні, тінню стелються, гречка медовий запах розливає. По дорозі вступаємо до волосного уряду Кривичка, де війтом українець. Звідсіль вийшов на працю для рідної землі і директор Союзу Кооператив в Холмі, п. Гуль. Гарна, модерна будівля волосного уряду. Тільки прикро вражає око пустиня довкола неї. Ні одного деревця... А коло української хати так хочеться бачити вишні чи інше дерево. Але не має часу на роздумування. Війт сідає також на віз і їдемо далі. Він має шукати приміщення для торфових працівників. Директор і радні мають цю справу полагодити в сусідньому селі, а я лишаюсь в Угрі та йду до місця, де гучать машини, приймають і викидають торф.

Стрічає мене керівник і організатор експлоатації торфу, інж. О. Радиш. Загоріле, енергійне обличчя Бували різні трудноші в праці Союзу. Не завсіди була солідність у доставців машин, бувало й недовір'я й критика місцевого населення, шкідлива агатація сусідів серед робітників, непідготовленість працівників — різні темні сили сприсяглися проти. Не раз директор застанавлювався, чи варта шкіра вы-

(Докінчення на 6. стор.)

І. Ш.

„Доблесний підбрехач"

У понурій, хоч і просторій 62. клітці II-го корпусу тюрми Н. К. В. Д. № 1. у Львові, немов хижі звірі у заперті, томилися різні в'язні, в числі біля сто. Переважали б. польські військовики й урядовці, але було тут теж зо три десятки наших селян, кілька інтелігентів і „старший лейтенант непабедімой, доблесной, красной армії", сибірський москаль, Бармак, що попав до тюрми за крадіж пшона з військових харчеприпасів.

На дворі казилася хуртовина. Льодовий, північний вітер стогнав і бушував по всіх закамарках тюрми та крізь відчинені вікна цілими плахтами вганяв сніг до клітки. Доймавий холод, здавалось, добирався уже до самого серця. Голодні в'язні — сіроми кулились в три погибелі, збивались по кутах, тупали ногами, кашляли і, хоч почувалися бездомними собаками у негоду, на диво самим собі ще й жартували...

Бармака окружили в куті селяни.

— Слухай, лейтнант! Чи там у вас, у тій вашій проклятій кацапії, тепер також таке зимно, як у нас?

— Десять раз, братци, у нас єщо большії холода, как у вас!... — випалив чванькуватий москвин.

— Та чи ти, лейтнант, не брешеш? Де ж це можливе?

— Єй Бо', братци, нє врю!

— Тю на тебе! Це, по твойому, мороз сягав би у вас двісті пятьдесять ступнів? Га-га-га!

Москвин зніяковів:

— Но, двєстє нет...

— То може скажеш сто?

— І сто тоже нет... А вот, что пятьдесять — так честное слово!

— То так би й балакав: вдвоє-трое там зимніше, але вдесятеро? Гі-гі-гі...

— А я чув, що десь там у тій Сибірі, та такий страшний мороз, що навіть полум'я на ньому замерзає! Чи це правда? — брав москаля на глум старий вояка, Леськів зі Золочівщини.

— Єто можеть бить! Да — єто вєроятно... — йшов, як риба на гачок, сибірський підбрехач.

Хтось зупиняв його:

НОВИНКИ

ЗАМОВЛЯЙТЕ і купуйте всі наші видання тільки в своїх найближчих книгарнях. Дрібних замовлень не приймаємо. УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТО — КРАКІВ—ЛЬВІВ.

Перша вистава української галицької преси. Заходами Спілки Праці українських журналістів Відділу культурної праці УЦК, відбудеться в залях Картинної Галерії у Львові при вул. Поштовій 3 в першій половині квітня ц. р. перша вистава української галицької преси від часу її існування по сьогоднішній день.

Великодні ферії в українських школах. В українських школах Генеральної Губернії Великодні ферії триватимуть від 18. до 28. квітня ц. р. включно. Ці продовжені ферії для українських шкіл стоять у зв'язку з тим, що українці святкують також вівторок, 27. квітня, як третій святковий день.

Національна вкладка — цеголка під будівлю нашого життя. Збирання національної вкладки в Брідщині відбувається успішно і переступило вже 70 відс. сподіваної висоти.

Оселя в Криниці чинна ще до 15. травня ц. р. Відпочинковий дім у Криниці буде ще чинний до 15. 5. ц. р. Всі, що мають посвідки прийняття до оселі в Криниці, мусять негайно виїхати на лікування, якщо бажають використати цю нагоду. Подаючи це до відома зазначуємо, що хто бажав би ще в тому часі користати із побуту в Криниці, має вnести негайно прохання з лікарською посвідкою через приналежний йому УДК. Український Центральний Комітет, Відділ Суспільної Опіки, Краків, Зелена 26.

Допомоги для осіб, що помагають поборювати бандитизм. Внаслідок посиленої акції всіх мешканців Ген. Губернії при поборюванні бандитизму, компетентні станиці вирішили, що особи, пошкоджені на тілі при поборюванні бандитизму, можуть дістати одноразову чи постійну фінансову допомогу. Якщо хто наложить життям при поборюванні бандитизму, допомогу одержить його родина. Рішення в справі того роду допомог належить до особистих компетенцій Генерального Губернатора.

Фільмові покази, як засіб пропаганди в боротьбі за продукцію

(*)Цьогорічна боротьба за хліборобську продукцію стоїть під кличем „Ані п'яди необробленої землі". Великі шкоди, що їх большевицьке панування принесло зі собою, мусять бути усунені — при ужитті всіх сил. І хоч труднощі, які насуває воєнний час, не дозволяють в широкому темпі направити ці шкоди, то всетаки треба використати до крайніх меж усі можливості, зокрема усю людську і тваринну робочу силу, щоб рілля видала якнайкращий урожай, а годівля станула на найвищому рівні.

Щоб освідомити якслід галицьких хліборобів про вагу і необхідність такої праці, проводиться вже від кількох тижнів інтенсивну пропагандову акцію з рамени Відділу Прохарчування і сільського господарства при тісній співпраці з Відділом пропаганди при Уряді Губернатора Галицької Области.

Ця акція має на меті прийти в допомогу праці повітових і окружних господарських керівників. Від половини лютого до кінця березня проведено акцію висвітлювання фільмів у всіх округах і старостствах. У шости різних програмах показано научні хліборобські фільми, культурницькі фільми і тижневики. Кожний сеанс починався від заклику Губернатора д-ра Вехтера „До галицьких селян і хліборобів з приводу боротьби за продукцію 1943 року", який був награний на грамофонових пластинках. Поруч того про завдання селян у боротьбі за продукцію і про розбудову зразкових господарств у Галичині довідувалися зібрані з награних на пластинках докладів двох відомих у краю директорів Хліборобської Палати. Населення живо цікавилося цими показами, зокрема велике враження робили на нього тижневики, що представляли боротьбу і перемогу німецьких вояків на фронті.

У 3-х або 4-х днях у кожному старостві відбулося 30, 40 а то й більше сеансів для завжди нових глядачів. У кожній окрузі оглянуло фільм пересічно понад 14.000 глядачів. Деякі селяни відбували навіть далеку дорогу, щоб оглянути фільм.

Минулої осени обрібка поля під озимину дала гарні осяги. Теперішні весна і літо показують у ще більших розмірах, що галицьке селянство вповні зрозуміло свої обов'язки і свої завдання у боротьбі, яку ведеться тепер за майбутнє Европи.

Грізне лихо треба поборювати

(Докінчення з 3-ої стор.).

вати село перед загибіллю, щоб не було за пізно". Інакше на вік-віки пропаде "праця багатьох поколінь, що трудились над отверезінням села".

В інших листах є мова про виріб самогону. Виходить, що бувають навіть дуже бідні селяни, які продукують цю отрую. Так напр. на весіллі в одного бідняка, що постійно недоїдає, було аж 30 (словами: тридцять) літрів самогону. Чи він одинокий?

Всіх людей доброї волі кличемо призадуматися над такими жахливими фактами і шукати способів до боротьби з лихом. Способи ті напевно знайдуться. **(Я. Ч.)**

ПЛЯНИ ПЕРЕБУДОВИ МІСТ ГАЛИЧИНИ.

У плянах перебудови й розбудови міст, які урбаністи укладають за непрямими розпорядження з дня 27. липня 1942 р., звертають увагу на те, щоб забезпечити міста в якнайкращі гігієнічні умовини, свобідну комунікацію, щоб створити добре згармонізоване життя міста, не забуваючи при тому на естетичний момент. Ця праця вимагає основної підготови, щоб мешкальні будинки, промислові об'єкти, комунікаційна мережа, парки і городи були відповідно ропляновані. Ці праці відносяться до всіх міст Галичини, зокрема до Львова.

Впали в бою. Італія подала, вперше від початку війни, число впавших і пропавших генералів і адміралів. Дотепер на різних фронтах впало 16 генералів сухопутних військ і летунства та два адмірали. Про трьох генералів немає ніякої звістки.

Посмертні згадки

† ЯКІВ ГАЛЬЧЕВСЬКИЙ-ВОЙНАРОВСЬКИЙ.

Полковник б. Армії У. Н. Р., референт УДК в Грубешові — згинув трагічно 22. березня 1943 р. у Пересоловичах, у 49. році життя. Похорон відбувся 24. березня ц. р. в Грубешові.

† ІВАН ФИЛИПОВИЧ

Директор Ревізійного Союзу Українських Кооператив у Львові, активний кооперативно-господарський діяч, член контрольних органів багатьох господарських установ, б. член Контрольної Комісії матірного Т-ва „Просвіта" у Львові, звичайний член і добродій економічних і культурно-освітніх Т-в у Львові, упокоївся в Бозі дня 28. березня ц. р. Похорон відбувся у Львові дня 31. березня ц. р.

Вічна їм Пам'ять!

АДМІНІСТРАТИВНІ КУРСИ.

23. березня закінчився у Львові п'ятий з черги адміністративний курс, улаштований Відділом Внутрішнього Управління при Губернаторі Галичини. Іспит склало 77 курсантів (на 82 зголошених), при чому більшість їх має повні кваліфікації на посадників, війтів і секретарів, хоч щодо віку переважає між ними молодший дорíст помічних адміністративних працівників. Разом усі дотеперішні курси для вишколу адміністративних працівників випустили 1.084 кандидати. Черговий адміністративний курс зачнеться 3. травня ц. р. і триватиме два місяці.

ВЕЛИКИЙ УСПІХ ЗАЛІЩИЦЬКОГО ХОРУ У ЛЬВОВІ.

У Львові гостював три дні (27., 28. і 29. III) великий український мішаний хор із Заліщик під управою Я. Смеречанського, що здобув собі тут величезний успіх і гаряче признання не тільки української, але й німецької публики. Хор виступав в чудових народніх одягах. Пісні у виконанні заліщицького хору передавало теж радіо на цілу Великонімеччину і таким робом їх прослухали мільйони радіослухачів. Незабаром зможемо почути ці пісні й на грамофонових пластинках, бо їх накрутили саме при нагоді цієї гостини хору у Львові.

— Чув! Бреши, та не перебріхуй...

Але москаль гарячивсь:

— Чудак ти! В Архангєльськє я на собственні глаза відал, как от холода птіца в льоту на камнь захолола! А? А, вот, дишеш там, а льод із рта падает! А с? Так, пачему б то і агонь не халол?

— Тю-тю, крутію! Кади тим, що носів не мають!... — реготали вже селяни.

— Вот народ! Вот, неверний, как Фома! — озлоблено нарікав москаль.

В розмову вмішався студент Гудима зі Станиславівщини.

— Та чому ви йому не вірите? — буцім то дорікав він селянам. — Лейтнант же каже виразно: бачив птаху, як у леті замерзла, а як віддихав, то іней сідав йому на ковнір плаща, на вуса, як їх мав, тому й не виключає можливости, що на таків зимні і полум'я замерзає...

— Вот, вот! — зрадів москаль, почувши за собою силу. — Я не віноват, что тьомнії, крестіянскії голови не панімают русскаво язика...

Москвин хотів уже чкурнути в інший кут, та Гудима зупинив його:

— Товаришу Бармак! Ви не говоріть уже з тими хлопськими філософами, з ними ніколи на лад не вийдете, поговоримо собі оба, добре?

— Харашо! — вдобрухався знову москаль. — Ви умний, ви образован, с вами очень пріятно вєсті расгавор...

Селяни принишкли:

— Т-с-с-т... А ну ко, подивімось, як Гудима начне його качати! Слухаймо, як зараз візьме він кацапа в обертаси і зажене його на слизьке!...

— Кілька років тому назад — почав Гудима — випала була мені дорога до Аргентини.

— Так ви білі в Аргентіне?— перервав здивований москаль.

— Був навіть іще далі... — байдуже відповів студент.

— Єщо далее ви білі, как Аргентіна? — крутнув головою москаль.

— Авже ж! — притакнув студент.

— В нас можна було їхати і на кінець світу, коби тільки гроші були!... — докинув хтось зі селян

— А в нас, братци, нікуда не вазможно було єхать — сумно зідхнув москаль.

— У вас був рай, а з раю, звісно, кого куди пускають?...— весело завважав Леськів.

— Какий там рай?! — обуривсь москаль, та Гудима не дав уже йому вилити всього свого обурення.

— Так ось, їдучи до Аргентини, я переїзжав рівник...

— А что такое єто рівник? — знову перервав йому москаль.

— Це те місце на землі, де сонце світить прямо на потилицю дурних голов, розумів? — пояснив йому хтось із досадою.

— Да, панімаю, значіть єто еквадор?

— Та нехай вже тобі буде й „гепардон", тільки не перебивай!

— Було саме полудне — продовжав Гудима. — Сонце так жарило, що всі пасажери на кораблі голяками сиділи, а море довкруги кип'ятком кипіло...

— Єто не может біть! Єто не вероятно... бентежився москаль.

— Говори до гори! — вдавав загніваного Гудима. — Серіозно кажу: море кипіло! Один із пасажерів кинув був навіть до нього двоє яєць і вони, якстій, зварилися!...

— Єто не правда, в єто я верїть ужо нікак не магу! — скрикнув москаль, вимахуючи руками.

Та студент глумивсь над ним уже до кінця:

— Бачите, лейтнант, які ви невдячні? То я повірив у ваше замерзле полум'я, а ви в яйця зварені в морі вже не хочете повірити? Га? Видите, які ви?...

Селяни вибухнули щирим, голосним реготом, чим до краю довели спантеличеного москаля.

— Гі-гі-гі! Га-га-га! — з лютю перекривляв він розсміяних селян і нічим сибірський вовк, дико завертав на них своїми хижими очима.

*

... А бідні в'язні сміялися, бо воля до сміху була в них не менша і не слабша від волі до життя. Сміючись, бодай на часок забували вони про страшну свою долю. Сміх засипав безодню їхньої трагедії та додавав сил її видержати, пережити.

Свято у честь поляглих Героїв

Дня 21 березня, на запрошення місцевого провідника Німецької Національно-Соціялістичної Робітничої Партії (Н.С.Д.А.П.) п. Гляса, українське населення м. Холма взяло участь у величавому Святі Героїв. На площу біля Староства, де відбувся урочистий обхід Свята, прибуло кілька тисяч нашого старшого громадянства на чолі з головою У. Д. К. кап. лейт. Шрамченком та численна шкільна молодь, під проводом своїх директорів і учителів. Присутні з увагою вислухали апелю в пам'ять тих, що віддали своє цінне життя за Европу та з зацікавленням оглядали стройно машеруючі ряди німецьких вояків у військовій параді, що відбулася після апелю при звуках дутої оркестри. З великою пошаною для поляглих німецьких вояків, в честь яких відбулося це свято, розійшлися всі до дому, несучи в своїх серцях велику вдячність для них та надію, що їх пролита кров принесе краще завтра і українському народові.

Відправа мужів довір'я в Радині

В м. Радині (Радзинь), на Підляшші, відбулася 28. II. ц. р. ділова інформативна відправа мужів довір'я радинської округи, в якій взяли участь 2 відпоручники представництва УЦК у Люблині, 3 референти УДК Радин, 2 учителі, 8 мужів довір'я з округи (Межиріччя, Жеротин, Парчів, Вогинь, Загайки, Шістка, Ворси, Вільна Ловецька), представники волосної адміністрації, кооператив і дехто з місцевого українського активу, разом 32 особи. На нараді обговорено такі справи: перепис населення, членство УДК і членських вкладок, шкільні справи, суспільну опіку та звітування мужів довір'я. Із звітів було видно, що УДК та поодинокі низові клітини, не зважаючи на несприятливі умовини, мають розмірно великі осяги у своїй праці. Проте при звітуванні мужі довір'я домагалися нових працівників з Галичини на вчителів, секретарів волостей і працівників Делегатур та УДК, яких населення тут радо привітає та запевнить добрий прожиток, бо має намір ще більше поширити свою працю.

Як добувають торф

(Докінчення з 4-ої стор.).

прави. Але все таки вірив у повний успіх розпочатого діла.

І у висліді гуділи на спокійній, приспаній холмській землі машини, дим горою понад болотами підносився, краялась счорніла земля і викидалися рівні гнічені цеголки.

Інж. Радиш, чемно й толково все з'ясовує. Хоч і все це бачу, трудно зрозуміти... я ж не інженер... і тому ще з більшою повагою, ніж раніш, до нього відношуся. Це ж не жарти — опанувати і ті маси розаґітованих робітників, і ці неслухняні машини. Міцне, загоріле обличчя і енергійний зір говорять, що Радич дасть собі раду... Та ж і до дипльому інженера власними силами дійшов... Частує підвечірком і розказує з гордістю про це. Ми, українці, таки родилися під щасливою зіркою, що маємо таких витривалих людей...

Гучить машина, плещеться вода у заглибинах, де перед хвилиною ще машина краяла торф, квітне якась забута, заблукана болотяна квітка, перегукуються робітники, сушиться торф... Сонце вже хилиться до заходу, холодніє. Вертається директор і радні. Беру свою течку з написом „торф", списки працівників і вертаємося знову до Союзу.

Дорогою обмін вражінь, думок, сумнівів. Чи витримаємо, чи заморотизується, чи дамо раду?

Чи дамо раду? Віриться, що Союз видержить. Тож таке щасливе получення заряду: американський розмах, ризико дир. Лютого, розвага і систематичність дир. М. Крата, що брав в рямці і порядкував і узгіднював розбіжності, і над усім — довготривала кооперативна практика, знання терену людей, довголітнього неструдженого працьовника Холмщини дир. В. Гуля. Кожний взаємно доповнював один одного і взаємно темперував або підтягав угору... Не раз бували хвилини, що вже здавалось Союз не витримає, впаде... Але кожний приходив зо своїми думками чи впливами і Союз тримався.

Прийшла осінь, зима... При касі довгі черги за квитками на торф. Скарбник дуже симпатичний холмщак, п. Олексійчук, вже падає з утоми та й на шаховий конкурс рад би чим скорше... і починає сердитись на рух. Але це дрібниці. Головне, що торфові машини вже замортизувалися... Е. Я.

„Відчит" про походження людини

(Історія з одного галицького села).

Закладали в нас „клуб". Заки „клуб" заложили — було може з 10 зібрань, бо ніхто не хотів до того клубу записуватися. Старі і молодь утікали, як були збори. По селі ходили різні поголоски. Казали, що в клубі большевики кажуть „на хрест святий плюти", то ж не диво, що народ боявся цего „клубу" доперва по довгих стараннях, намовах і погрозах повстав у нас „клуб".

На перші збори заложеного клубу приїхав з Борині, з района, молодий москаль-комуніст і зачав всім виясняти, що радянська культура стоїть вище від всіх культур цілого світу, радянські вчені мають такі кабінети, що вже створили штучне сонце, радянські вчені досліджують історію людства і з їх дослідів виходить, що це неправда, що чоловіка сотворив Бог, бо чоловік походить — від малпи. Первісна людина переходила різні удосконалення і так повстав теперішній чоловік. Подібно — говорив далі комісар — мається річ, напр. зі сільським плугом. От — твій дідо орав дерев'яним, ти ореш залізним, а твій син вже буде орати трактором, буде сидіти на машині, а плуг буде сам орати. От так — „навчав" він дальше — із малпи повстала людина.

Люди сиділи, слухали тих теревенів та й кивали головами. Збори скінчилися, приходять „вопроси". Встає один старий, сивий як голуб, селянин та й каже: „Товариш представник всьо нам добре пояснив і тепер розуміємо, що чоловік від малпи. Ну, але я хочу знати, хто з вас тут присутний походить від малпи". — та й звертається до свого сусіда, котрий був вибраний до президії зборів і з початку приляг до совітів і був вибраний до Сільради, та й каже: „Може ви, Федуню, від малпи?" Цей на то: „Та що таке говорите, хіба не знаєте, що я мав маму..." Тоді той звертається до другого, кажучи: Може ви, Михасю, від малпи? Той відповідає: ви чому мене ображаєте? Та ж я також християнин, маю тата і маму! Старий дальше впер то питає: Хто з вас від малпи — хай піднесе руку! Руки ніхто не підніс, а хтось із задних лавок крикнув: Може товариш представник походить від малпи! Той бідняга почервонів по самі уха, тоді озвався другий голос: Я таким чоловіком стидаюся що від малпи! Ходім геть! Люди вийшли і серед темної ночі розійшлися домів, а за столом сидів спантеличений представник радянської влади і перестрашена президія зборів, що хоч при комісарі не протестувала голосно та все ж сміялася в дусі із цього „малп'ячого відчиту". М—Д.

НОВІ КНИЖКИ.

Ю. Косач: **Рубікон Хмельницького.** Повість. Стор. 272.

Б. Грінченко: **Сонячний промінь.** Повість. Стор. 138.

Д-р Василь Витвицький: **Взаємини М. Лисенка з І. Франком** (листи й примітки). Стор. 40.

Всі книжки видання „Українського Видавництва", Краків-Львів.

В пам'ять д-ра М. Струтинського

Дня 21 березня ц. р., заходом У. Д. К. у Холмі, в соборі на Св. Даниловій Горі відбулася жалібна панахида по замордованому 19 березня ц. р. в підступний спосіб в Грубешові голові У. Д. К. у Грубешові бл. п. адвокатові д-рові Миколі Струтинському. Відповідне слово, в якому змалював світляну постать Покійного та Його заслуги перед українським народом, виголосив о. прот. Григорій Метюк. Дня 22 березня ц. р., численні представники У. Д. К., інституцій та організацій з Холма виїхали до Грубешова, де 23 березня взяли участь в величавих похоронах д-ра Миколи Струтинського та референта УДК Грубешів Якова Войнаровського. Делегати склали вінці від У. Д. К. та громадянства холмського повіту, кооперативи „Рій" та прегарний вінець від холмського купецтва. Труну із тлінними останками бл. п. д-ра Струтинського, яку відвезено па вічний спочинок до Буська в Галичині, де Покійний перед війною був адвокатом, попрощав від У. Д. К. Холм — голова кап. лейт. Шрамченко.

РОЗМОВИ З ЧИТАЧАМИ.

Статті, дописи й завваги до „Холмської Землі", які торкаються Холмщини й Підляшшя, просимо слати на адресу: Д-р Степан Баран, Холм, вул. Коперника 17, тел. 79.

Ольга Головин (Кляйн Забін). За листа дякую. — Ваш погляд зовсім правильний! В присланих віршиках багато щирого чуття, але форма на загал слабенька. Бажаю Вам всего доброго!

Михайло Кардаш (Зоненборштель). У свойому листі пишете м. і.: „Я отримав календар „За народ". У вільних хвилинах, вечорами, розмовляю з ним, як з приятелем, своїм рідним словом. Прошу передати Видавництву щиру подяку".

Володимир Бучинський (Гамбург). Довгих віршованих описів не містимо. Ми вже нераз згадували що можемо друкувати тільки короткі вірші в 4—5 строф, якщо вони надаються до друку так щодо змісту як і форми. Привіт!

Передплатника, котрий дня 25. III. 1943. в Тересполі надав чеком зл. 3.50 на „Холмську Землю" просимо подати докладно прізвище, бо неможна відчитати.

За редакцію відповідає М. Хомяк у Кракові Видає »Українське Видавництво«, Краків, вул. Райхсштрассе 34. II. Телефон 230-39.
З друкарні »Нова Друкарня Денникова« під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigen teil: M. Chomiak, Krakau. Verlag „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau.
Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. : Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79.